



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1846/2015
24.02.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиље Р.К. из Љ., чији је пуномоћник И.С., адвокат из П., против туженог Н.М., власника СР А. Љ., чији је пуномоћник В.И., адвокат из С., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3190/14 од 03.04.2015. године, у седници одржаној 24.02.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизији туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3190/14 од 03.04.2015. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 92/14 од 07.05.2014. године, ставом првим изреке одбијен је, као неоснован, тужбени захтев којим је тужиља тражила да се поништи, као незаконито, решење туженог од 05.11.2008. године, којим јој је отказан уговор о раду. Ставом другим изреке, одбијен је и тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде штете у висини изгубљене зараде за период од 05.11.2008. године до пресуђења плати износе ближе одређене овим ставом изрекеи уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за исти период. Ставом трећим изреке обавезана је тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка од 70.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3190/14 од 03.04.2015. године, преиначена је првостепена пресуда, па је усвојен тужбени захтев и поништено решење туженог од 05.11.2008. године, којим је тужиљи отказан уговор о раду, а тужени је обавезан да тужиљи на име наканаде штете у висини изгубљене зараде почев од 05.11.2008. године до пресуђења плати 22.563,00 динара за 2008. годину, 182.352,00 динара за 2009. годину и 156.240,00 динара за 2010. годину, као и да за исти период у корист тужиље уплати одговарајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, као и да јој накнади трошкове парничног поступка од 163.885,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се ревизија може изјавити, применом члана 374. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена код туженог на неодређено време и обављала послове архивара, до доношења побијаног од 05.11.2008. године, којим јој је отказан уговор о раду због учињене повреде радне обавезе. Пре доношења решења, тужени је тужили доставио два упозорења о постојању разлога за отказ уговора о раду због учињене повреде радне обавезе, и то прво од 30.05.2008. године, којим је упозорена да је тога дана одбила да по позиву власника туженог дође на разговор у канцеларију, а друго од 24.10.2008. године, да по завршеној штампи, 24.07.2008. године, није опрала машину за пластификацију папира, због чега се иста више не може користити за пластифицирање, по радно налогу од 24.07.2008. године, чиме је проузроковала штету од 30.000,00 динара. Побижаним решењем од 05.11.2008. године, донетим на основу члана 179. тачка 2. Закона о раду, тужили је стављено на терет да је 24.07.2008. године, супротно технолошким правилима поступила неодговорно, јер је пропустила да изврши правилно прање ваљка на машини за пластификацију папира, услед чега је дошло до његовог оштећења и штете за туженог од 30.000,00 динара. Истим решењем стављено јој је на терет и да 28.10.2008. године није хтела да прими решење од 28.10.2008. године, о прекиду плаћеног одсуства и обавези да се јави на посао 05.11.2008. године, то јест што се није јавила на посао у року од 24 часа од достављања решења. Решење о прекиду плаћеног одсуства од 28.10.2008. године и упозорење од 24.10.2008. године, тужили су достављени истицањем на огласну таблу туженог, јер нису могли бити уручени на адреси коју је тужила пријавила приликом заснивања радног односа. Утврђено је и да је тужила у периоду од 21.07 до 15.08.2008. године користила годишњи одмор, по решењу туженог од 15.07.2008. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев, као неоснован, налазећи да тужила у периоду од 21.10.2008 године до отказа уговора о раду није долазила на посао, што представља довољан разлог за доношења решења о престанку радног односа.

Врховни касациони суд налази да је другостепени суд правилном применом материјалног права преиначио првостепену пресуду, усвојио тужбени захтев и решење туженог поништено као незаконито, уз обавезу туженог да тужили накнади штету у висини изгубљене зараде у периоду од незаконитог престанка радног односа до пресуђења.

Наиме, одредбом члана 180. став 1. и 2. Закона о раду („Сл.гласник РС“ број 24/05 и 61/05), прописано је да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду, у случају из члана 179. тачка 1 – 6 овог Закона, запосленог упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду, уз остављање рока од 5 дана за изјашњење. Правилна примена наведене законске одредбе подразумева да се у упозорењу мора навести чињенични основ који представља повреду радне обавезе и отказни разлог у решењу којим се запосленом отказује уговор о раду, уз навођење времена, места и радње извршења повреде радне обавезе, јер је смисао упозорења да се запосленом стави до знања да је изазвао настанак отказног разлога, те да му се омогући да се о томе изјасни. При том, између отказног разлога датог у упозорењу и у решењу о отказу уговора о раду мора постојати идентитет. У супротном, односно у одсуству овако сачињеног упозорења или када не постоји идентитет између отказних разлога изнетих у упозорењу и у решењу о отказу, запослени се не може изјаснити о радњама које му се стављају на терет, па је на тај начин повређено и право запосленог на одбрану, које је заштићено наведеном законском одредбом.

У конкретном случају тужилца је упозорена да је учинила повреду радне обавезе - неодрживањем на позив власника туженог од 30.05.2008. године да дође у канцеларију на разговор (упозорењем од 30.05.2008. године) и непоступање по радном налогу од 24.07.2008. године (упозорењем од 24.10.2008. године).

Међутим, побијаним решењем о престанку радног односа тужилци је стављено на терет непоступање по радном налогу од 24.07.2008. године и одбијање пријема решења о прекиду плаћеног одсуства и недолазак на посао у року од 24 часа од пријема решења. Имајући ово у виду, другостепени суд основано закључује да тужилца није упозорена за одбијање пријема решења о прекиду плаћеног одсуства и недолазак на посао у року од 24 часа од пријема решења, због чега јој та повреда није ни могла бити стављена на терет решењем о престанку радног односа, јер је у односу на ту радњу изостало упозорење и тиме повређено право тужилце на одбрану.

Побијаним решењем тужилци је стављено на терет и непоступање по радном налогу од 24.07.2008. године, али имајући у виду да је утврђено да је у периоду од 21.07 до 15.08.2008. године користила годишњи одмор, што значи да 24.07.2008. године није ни била на раду, то јој уговор о раду није могао бити отказан ни за ову повреду радне обавезе, јер исту није ни могла учинити.

Непостојање основа за отказ уговора о раду - непостојање повреде од 24.07.2008. године, као и изостанак упозорења за другу повреду (у вези прекида плаћеног одсуства и враћања на рад) - што представља повреду поступка доношења ове врсте одлуке, решење туженог чине незаконитим, па је као такво правилно и поништено.

Правне последице незаконите одлуке о престанку радног односа прописане су одредбом члана 191. Закона о раду. Према наведеној одредби, уколико суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, одлучиће да се запослени врати на рад, само ако он то захтева (став 1. овог члана). Међутим, поред враћања на рад, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других

примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање (став 2.), а ако запослени не захтева да се врати на рад, суд ће на његов захтев обавезати послодавца да му исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада које би запослени остварио да ради (став 4.).

Дакле у случају незаконитог престанка радног односа, послодавац је дужан да запосленог врати на рад само уколико то запослени захтева, а уколико то није захтев запосленог, он у судском поступку може тражити накнаду штете у висини од највише 18 зарада које би остварио да је радио, што представља посебан вид штете, као супституцију уместо враћања на рад. Међутим, накнада штете у висини изгубљене зараде, предвиђена чланом 191. став 2. Закона о раду, представља нужну правну последицу незаконитог престанка радног односа, коју је послодавац дужан накнадити запосленом, независно од захтева запосленог да се врати на рад и која се не искључује у случају да таквог захтева нема у судском поступку (захтева за враћање на рад). То даље значи да накнада штете уместо враћања на рад из члана 191. став 4. Закона и накнада штете у висини изгубљене зараде, из става 2. истог члана, представљају два различита вида штете, која се једино кумулативно не могу досудити запосленом коме је незаконито престао радни однос, што у конкретном случају тужбеним захтевом није ни тражено.

Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком усвојен тужбени захтев и у овом делу и тужени обавезан да тужиљи накнади штету у висини изгубљене зараде од дана незаконитог престанка радног односа до дана пресуђења, уз уплату одговарајућих доприноса.

Наводе у ревизији којима се оспорава утврђено чињенично стање Врховни касациони суд није ценио, јер се ревизија из тог разлога не може изјавити (члан 407. став 2. ЗПП).

На основу изнетог, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**